

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' ΤΕΥΧΟΣ 46° ΙΟΥΛΙΟΣ 2008

Το Ξηροκάμπι
Περίοδος Α' 1966-1977

Η ΦΑΡΙΣ
Περίοδος Β' 1979-1981
Περίοδος Γ' 1992-2001
Περίοδος Δ' 2002-

Τριμηνιαία έκδοση του **Συλλόγου Αποφοίτων Σχολείων Φάριδος**

Έδρα: Ξηροκάμπι Φάριδος, Λακωνία

Συντακτική επιτροπή: Γεώργ. Θεοφ. Καλκάνης, Θεόδ. Στ. Κατσουλάκος,

Παναγ. Ηλ. Κομνηνός

Επιμελητής έκδοσης: Θεόδ. Στ. Κατσουλάκος,

Συρακουσών 101, Λαμπρινή, Αθήνα, τηλ. 210 2515864

Ταμίας: Ιωάννης Παν. Κονιός, Ξηροκάμπι, τηλ.: 27310 35029

Η ΦΑΡΙΣ της Δ' περιόδου (2002-) ευρίσκεται (και) σε ηλεκτρονική μορφή στον δικτυακό τόπο:

micro-kosmos.uoa.gr/faris

Ετήσια συνδρομή έντυπης μορφής: εσωτερικού 5 €, εξωτερικού 25 \$ Η.Π.Α.

Περιεχόμενα

<i>Δημήτρι Θ. Κατσουλάκου, Σχετικά με τον θάνατο του Τουρκοβασίλη</i>	3
<i>Ιωάννη Γ. Παρηγόρη, Το Διαβολογύλακο</i>	7
<i>Δημητρίου Β. Χριστάκου, Το χάνι του Λυκοπανάγου</i>	7
<i>Βαγγέλη Μ. Τσαπόγα, Δύο σημαντικές τοποθεσίες του Αρκασά</i>	8
<i>Ιωάννη Γ. Παρηγόρη, Ένα καλωσόρισμα στο Νικολά</i>	9
<i>Σωτήρη Δ. Σωτηράκου, Όταν οι αντάρτες χτύπησαν την Άρνα</i>	10
<i>Παναγιώτη Η. Κομνηνού, Αναφορές εξαιρετικής τοπικής ιδιαιτερότητας</i>	11
<i>Από το γραφείο του Δημάρχου, Δραστηριότητες του Δήμου Φάριδος</i>	16
<i>Γιάννη Π. Σταθάκου, Εκδηλώσεις στο Ξηροκάμπι</i>	18
<i>Παναγιώτας Λαμπριανάκου-Βορβή, Ωδή στο Λιαντίνη</i>	19
<i>Ιωάννη Γ. Παρηγόρη, Απολογισμός του Συλλόγου Γονέων</i> του Δημοτικού Σχολείου Ξηροκαμπίου.....	20
<i>Δ.Θ.Κ.,Θ.Σ.Κ.,Κ.Μ.Κ., Της αγοράς</i>	21
<i>Συνδρομές</i>	22
<i>Τα νέα μας</i>	23

Εξώφυλλο: Προσκυνητές στην κορυφή του Ταυγέτου (φωτ. Γ.Π.Α.)

Σχετικά με τον θάνατο του Τουρκοβασίλη

Η περίοδος 1940-1949 συγκλόνησε την χώρα και σημάδεψε τον βίο της για πολλά χρόνια. Έχουν περάσει σχεδόν 60 χρόνια από το τέλος της ταραγμένης εκείνης περιόδου. Τα πάθη έχουν πλέον καταλαγιάσει. Η περίοδος αυτή έχει μεγάλο ιστορικό ενδιαφέρον. Έχει έρθει πια η ώρα να μελετήσουμε τα γεγονότα με ηρεμία, δίχως ιδεολογικές προκαταλήψεις.

Η Λακωνία κατέχει σημαίνουσα θέση στην ιστορία της περιόδου αυτής. Στα χωριά του δήμου μας έλαβαν χώρα αξιομνημόνευτα γεγονότα (ο χώρος ευνόησε την εξέλιξη αυτή) και έδρασαν σημαίνουσες προσωπικότητες.

Μία από αυτές υπήρξε ο Βασίλης Σολωμός του Δημητρίου (Τουρκοβασίλης) από το Ξηροκάμπι. Στα χρόνια της Κατοχής ήταν επικεφαλής μιας μικρής ομάδας ανταρτών¹ στον ευρύτερο χώρο γύρω από την Κουμουστά. Στις 22 Φεβρουαρίου 1947² εντοπίστηκε και συνελήφθη στο σπίτι του Γιάννη Σολωμού του Παναγιώτη στο Ξηροκάμπι, πλησίον της Αγίας Τριάδας, όπου τον σκότωσαν μέλη ομάδων ΜΑΥ της περιοχής. Ήταν τότε 33 ετών.

Πολλά έχουν λεχθεί σχετικά με τον θάνατο του Τουρκοβασίλη. Στο παρόν δημοσίευμα καταγράφεται η μαρτυρία της γιαγιάς μου Ευγενίας Κονίδη-Κατσουλάκου (1905-2005) από τα Κατσουλαίικα, όπως μου την αφηγήθηκε πριν από δεκαπέντε περίπου χρόνια³.

«Τον Τουρκοβασίλη τον βρήκε ξαφνικά ο Σταύρος⁴ ένα βράδυ στην καλύβα⁵. Ήτανε χειμώνας. Πότε ακριβώς ήταν δε θυμάμαι. Πάντως είχαμε βράσει το χοιρινό⁶. Μπήκε ο Σταύρος ταραγμένος στο σπίτι και μου λέει: Είναι ο Τουρκοβασίλης στην καλύβα. Τά 'χασα. Αν τον είδαν, θα μας κάψουν το σπίτι⁷, σκέφτηκα. Του ετοίμασα

¹ «Ο Τουρκοβασίλης ήταν ένας από τους καλύτερους διμοιρίτες». Δημήτρη Π. Καστάνη, Ένας από τους τελευταίους αντάρτες της Πελοποννήσου αφηγείται..., Αθήνα 2005, σ. 75.

² Γιάννη Α. Λέφα, Χιλιάδες τέσσερις σταυροί στο μαρτυρικό Μωριά, Εκδ. Αλφειός, Αθήνα 2007, σ. 245. Στο βιβλίο μου «Η νότια κοίλη Λακεδαιμόνων και τα μοιρολόγια της», Εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2002, σ. 94, από τυπογραφικό λάθος έχει γραφεί ότι ο Τουρκοβασίλης σκοτώθηκε στις 2 Φεβρουαρίου 1947.

³ Η μαγνητοφωνημένη αφήγηση βρίσκεται στο αρχείο μου. Έγινε προσπάθεια να διατηρηθεί, όσο το δυνατόν πιο πιστά, το ύφος της αφήγησης. Έγιναν μόνο μερικές μικροπαραρροές, όπου κρίθηκε σκόπιμο, προκειμένου να καλυφτούν τα κενά της αφήγησης και να διευκολυνθεί η ροή του κειμένου.

⁴ Ο παππούς μου, Σταύρος Κατσουλάκος του Γερασίμου (1894-1968), σύζυγος της Ευγενίας.

⁵ Η καλύβα, η οποία σώζεται μέχρι σήμερα, βρίσκεται στην βορεινή αυλή του σπιτιού, ουσιαστικά στο λιγότερο ορατό από τον δρόμο σημείο του σπιτιού.

⁶ Το βράσιμο του χοιρινού γινόταν συνήθως την εβδομάδα μεταξύ της Πρωτοχρονιάς και των Φώτων. Οπότε, πρέπει να ήταν αρχές Ιανουαρίου του 1947.

⁷ Η χορήγηση ασύλου στον αντάρτη Τουρκοβασίλη θα θεωρείτο από τους αντιπάλους του, αν το ανακάλυπταν, απαράδεκτη πράξη, γεγονός που θα τους εξόργιζε και πιθανόν να τους εξωθούσε σε αντίποινα εις βάρος εκείνων που του πρόσφεραν άσυλο (κάψιμο σπιτιού κ.α.).

κάτι να φάει και πήγαμε και κάτσαμε ως αργά το βράδυ στην καλύβα και κουβεντιάσαμε. Μας διαβεβαίωσε ότι δεν τον είδε κανείς που ήρθε. Ψιλόβρεχε την ώρα εκείνη και δεν ήταν κανείς έξω⁸.

Ο Τουρκοβασίλης την ημέρα έμενε στην καλύβα. Τη νύχτα έβγαινε και λίγο έξω, έχοντας πάντα το νου του. Φαγητό του πήγαινα μέσα στο καλάθι, όταν πήγαινα να ριζώ στις κόττες, δίχως να φαίνεται τίποτα. Κοιμόταν πάνω στα άχυρα που είχαμε για το μουλάρι. Είχε τη μαντύα του. Του είχα πάει κανα-δυό σκουτιά και κανα-δυό κουρελούδες.

Την Τυρινή Πέμπτη μού είπε ότι θα φύγει. Του είπα να μείνει. Αφού δεν τον είχαν βρει μέχρι τότε, μπορούσε να μείνει κι άλλο, να δούμε τι θ' απογίνει. Εκείνος μου αποκρίθηκε ότι έχει να δει το παιδί του από τον καιρό που γυαλίζαν τα σταφύλια⁹. Το σούρουπο¹⁰ πήδηξε τη μάντρα κι έφυγε¹¹.

Άλλωστε, το κάψιμο σπιτιών ήταν μια συνήθης πρακτική, την οποία εφάρμοζαν μέλη και των δύο παρατάξεων.

⁸ Ο κλοιός γύρω από τον Τουρκοβασίλη στον Ταΰγετο είχε σφίξει. Ο ίδιος δεν ήθελε να φύγει για την Αθήνα, όπου πιθανόν και να σωζόταν. Στο Ξηροκάμπι ζούσαν η γυναίκα του Πίτσα, το γένος Ανδρεάκου, ο ενός έτους γιος του Δημήτρης, οι γονείς του και τα αδέρφια του με τις οικογένειές τους. Προφανώς δεν ήθελε να τους εγκαταλείψει και ίσως να πίστευε ότι τελικά θα κατόρθωνε να σωθεί.

Ο Δημήτρης Σολωμός του Αθανασίου από το Ξηροκάμπι, 91 ετών σήμερα, πρώην αντάρτης του ΕΛΑΣ, ο οποίος είχε καταφύγει στην Αθήνα μετά την Συμφωνία της Βάρκιζας (1945), μου έχει πει ότι στο μεσοδιάστημα είχε έρθει στο Ξηροκάμπι και είχε προτείνει στον Τουρκοβασίλη να τον πάρει μαζί του στην Αθήνα αλλά εκείνος είχε αρνηθεί. Πάντως, όσοι φύγανε για την Αθήνα γλυτώσανε.

Ο Τουρκοβασίλης κατέφυγε στο σπίτι του παππού μου, επειδή είχε εμπιστοσύνη ότι ο παππούς μου δεν θα τον κατέδιδε. Οι δυο τους διατηρούσαν φιλικές σχέσεις από τα προπολεμικά χρόνια. Το σπίτι του παππού μου αποτελούσε ασφαλή –όσο μπορούμε να το πούμε αυτό για τα δεδομένα της εποχής – κρυψώνα για τον Τουρκοβασίλη. Το σπίτι, στα Κατσουλαίικα, έξω από το Ξηροκάμπι, κάπως απομονωμένο στην άκρη του οικισμού και όχι κοντά σε κεντρικούς δρόμους, βρίσκεται μακριά από τα βλέμματα του πολύ κόσμου. Άλλωστε, ο παππούς μου δεν είχε ενεργό ανάμειξη στα γεγονότα. Κανείς δε μπορούσε να φανταστεί ότι ένας από τους πρωταντάρτες της περιοχής είχε καταφύγει εκεί.

⁹ Ιούλιος – Αύγουστος.

¹⁰ Την ιστορία με τον Τουρκοβασίλη την ανέφερε συχνά η γιαγιά μου. Κάποια φορά που την ρώτησα γιατί ο Τουρκοβασίλης έφυγε από το σπίτι μας σούρουπο και όχι νύχτα, μου απάντησε ότι ο ίδιος, φεύγοντας, της είπε: Το σούρουπο δε σε υποψιάζεται κανείς. Αυτήν την ώρα οι αντίπαλες προς τους αντάρτες δυνάμεις (στρατός, χωροφυλακή, ομάδες ΜΑΥ) επέστρεφαν στις βάσεις τους (πόλεις, χωριά) και οι αντάρτες αποκτούσαν πλέον μεγαλύτερη ευχέρεια κινήσεως στην ύπαιθρο, Ιωάννη Σ. Κολιόπουλου, Η ληστεία στην Ελλάδα (Περί λύχων αφάς), Εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1996, σσ. 5-6.

¹¹ Ο Τουρκοβασίλης έμεινε ενάμιση μήνα περίπου στην καλύβα του σπιτιού. Στην νεκρολογία που δημοσίευσε στην Φάριν ο Παναγιώτης Η. Κομνηνός για τον χαμό της γιαγιάς μου εκ παραδρομής έχει γραφεί ότι ο Τουρκοβασίλης έμεινε πέντε μήνες στην καλύβα του σπιτιού, Παναγιώτη Η. Κομνηνού, Πένθη: Ευγενία Κονίδη-Κατσουλάκου (1905-2005), Η Φάρις 38(2005)25. Πέντε περίπου μήνες ήταν το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο ο Τουρκοβασίλης ζούσε κυνηγημένος. «Απ' όταν του πήρανε τα γίδια οι

Το Σάββατο¹² το πρωί είχα πάει σ' ένα μνημόσυνο στην Αγία Τριάδα στο Ξηροκάμπι. Την ώρα που έκανε η εκκλησία να σχολάσει άκουσα όπλα. Τον σκότωσαν το Βασίλη, μου είπε η για-Πολόταινα¹³. Είχε δει ότι τον είχαν πιάσει και τον είχαν στις Γιαννούς το σπίτι¹⁴. Μπήκα στην αυλή του σπιτιού. Δεν ήταν κανείς. Ο Βασίλης ήταν ξάπλα, κοντά στην ξάπορτα. Του φωνάζω : Βασίλη μου, παιδάκι μου. Πιάνω τα γένια του, μαλακά σαν μετάξι. Έγειρε το κεφάλι του και ξεψύχησε στην ποδιά μου¹⁵. Καταφτάνουν οι Γορανίτες. Φωνές: Έξω πουτάνες κουμμουνίστριες, με το όπλο έτσι¹⁶.

Το βάνω στα πόδια. Πήγα στον καφέ μετά το μνημόσυνο. Κλάμα εγώ. Έρχεται του Αποστόλη του Μανδραπήλια η γυναίκα και μου λέει: Βούλωσ' το. Δες πως σε κοιτάει η Νικολάκαινα η Κυριακάκαινα. Αυτή ήταν από τα Ανώγεια¹⁷. Οι αντάρτες

χιτομάδες, το Σεπτέμβρη του 1946 και τα φάγανε, χάθηκε», Παναγιώτη Χ. Στούμπου, Κουμουσιώτικοι καημοί και αντίλαλοι, Ξηροκάμπι 2003, σ. 97.

¹² Ο Γιάννης Λ. Λέφας αναφέρει ως ημερομηνία θανάτου του Τουρκοβασίλη τις 22 Φεβρουαρίου 1947. Η γιαγιά μου λέει ότι ο Τουρκοβασίλης σκοτώθηκε το Σάββατο της Τυρινής εβδομάδας. Στην προσπάθειά μου να διασταυρώσω αν αυτές οι δύο απόψεις συμπίπτουν κατέφυγα στο διαδίκτυο. Στην ιστοσελίδα [Http://patrologia.ct.aegean.gr](http://patrologia.ct.aegean.gr) αναφέρει ότι η Καθαρά Δευτέρα του 1947 ήταν στις 24 Φεβρουαρίου. Άρα, δύο ημέρες πριν, Σάββατο, ήταν 22 Φεβρουαρίου. Στην αναζήτησή μου στο διαδίκτυο με βοήθησαν δύο φίλοι μου, ο Λεωνίδας Ζαραμπούκας του Βασιλείου από την Κρανιά Τρικάλων, συμμαθητής μου στο 40^ο Λύκειο Αθηνών, και ο Δημήτρης Χατζηδημητρίου του Αθανασίου από τις Σέρρες, με τον οποίο συνυπηρετήσαμε ως δόκιμοι έφεδροι αξιωματικοί στο 31^ο ΤΥΠ στις Φέρρες του Έβρου. Τους ευχαριστώ θερμά.

¹³ Αντωνία, σύζυγος Παναγιωτάκη Μούτουλα (Πολότου), συγγενής της γιαγιάς μου. Προφανώς είχε δει ότι τον είχαν πιάσει, καθώς για να μεταβεί από το σπίτι της στην εκκλησία, περνούσε δίπλα από το σπίτι αυτό.

¹⁴ Το σπίτι του Γιάννη Σολωμού.

¹⁵ Υπάρχει μια εκδοχή ότι τον Τουρκοβασίλη, μόλις τον συνέλαβαν, τον έδεσαν. Η γιαγιά μου στην αφήγησή της δεν αναφέρει κάτι σχετικό. Αν όντως ο Τουρκοβασίλης ήταν δεμένος, πιθανόν η γιαγιά μου να το ανέφερε, αφού θα ήταν κάτι αξιοπρόσεκτο και άξιο λόγου. Ο Άγις Κοκκορός του Άγιδος, 90 ετών σήμερα, αρχηγός της ομάδας ΜΑΥ των Γοράνων, ο οποίος ήταν παρών στο περιστατικό, ισχυρίζεται ότι ο Τουρκοβασίλης δεν ήταν δεμένος. Συγκεκριμένα μου έχει πει: Για ποιο λόγο να τον δέσουμε; Μόλις μαθεύτηκε ότι πιάστηκε, μαζεύτηκε πολύς κόσμος εκεί. Ήμασταν 30-40 ένοπλοι. Πού να πάει;

Υπάρχει, επίσης, η άποψη ότι ο Τουρκοβασίλης συνελήφθη κατόπιν προδοσίας. Σύμφωνα με την άποψη αυτή ο Τουρκοβασίλης βρισκόταν για πολλές ημέρες κρυμμένος στο σπίτι αυτό, κάποια στιγμή έγινε αντιληπτός λόγω των συχνών επισκέψεων της συζύγου του και κάποιος απ' αυτούς που τον είχαν αντιληφθεί τον μαρτύρησε σ' αυτούς που τον αναζητούσαν. Κάτι τέτοιο όμως, σύμφωνα με την μαρτυρία της γιαγιάς μου, δεν φαίνεται να ευσταθεί, αφού το χρονικό διάστημα που πέρασε από την αναχώρησή του από το σπίτι του παππού μου στα Κατσουλαίικα μέχρι τον θάνατό του ήταν μικρό, μόνο μιάμιση ημέρα (Πέμπτη σούρουπο ως Σάββατο πρωί).

¹⁶ Προτεταγμένο.

¹⁷ Στα Ανώγεια έδρευε ισχυρή ομάδα ΜΑΥ με επικεφαλής τον Γεώργιο Μενούτη του Βασιλείου και οι περισσότεροι κάτοικοι ήταν δεξιοί.

είχαν σκοτώσει τον αδερφό της στον Πάρνωνα¹⁸. Με πλησίασε η Κυριακάκαινα και με ρώτησε: Λυπήθηκες το Βασίλη; Της λέω τότε: Λυπήθηκα, είμαστε πατριώτες, συγγενείς. Μου θύμισε τον Πέτρο¹⁹. Έτσι, εκείνη ησύχασε, νομίζοντας ότι κλαίω τον Πέτρο.

Το νέο για το χαμό του Τουρκοβασίλη διαδόθηκε γρήγορα. Όταν γύρισα στο σπίτι, με συνάντησε η γρια-Αντωνού²⁰ και μου είπε: Δεν καθόταν κι άλλο; Γιατί έφυγε; Τον είχαν δει οι Φραγκαίοι αλλά δεν είχαν πει τίποτα».

Η κηδεία του Τουρκοβασίλη έγινε παρουσία μόνο των στενών συγγενών. Το κλίμα ήταν τέτοιο που δύσκολα μπορούσε να παραστεί στην κηδεία κάποιος άφοβα. Δύο μήνες αργότερα (28 Απριλίου 1947) σκότωσαν και τον αδερφό του, τον Στράτη, στα ημιορεινά του Ξηροκαμπίου, στην περιοχή Χειμαδιά. Ήταν 36 ετών. Την επομένη, στην κηδεία του (29 Απριλίου 1947)²¹ η μοιρολογίστρα Ζαχάρω Παπαδάκου (Καρουτζίτσα), θρηνώντας τον Στράτη, βρίσκει την ευκαιρία να ξεπεράσει τα όρια του επιτρεπτού, να κλάψει, παράλληλα με τον Στράτη, έστω και μ' ένα δίστιχο στο μοιρολόι, τον Τουρκοβασίλη και να επικρίνει έμμεσα εκείνους που τον θανάτωσαν:

Το Βασίλη τον σκοτώσανε
και τον αδικοθανατώσανε²².

Ο θρήνος τής εξασφαλίζει ένα είδος ασυλίας, έτσι που να μπορεί να καταγγείλει ως άδικο τον χαμό του Τουρκοβασίλη.

¹⁸ Ο Πάρνωνας κατά την διάρκεια της Κατοχής και του Εμφυλίου Πολέμου ήταν, ως επί το πλείστον, ανταρτοκρατούμενος.

¹⁹ Πέτρος Κατσουλάκος του Ηλία (1896-1944), πρώτος ξάδερφος του παππού μου. Σκοτώθηκε στις 14 Δεκεμβρίου 1944 από τις δυνάμεις του ΕΛΑΣ κατά την διάρκεια των Δεκεμβριανών.

²⁰ Η Σταυρούλα Καρβούνη, σύζυγος του Αντώνη Φραγκή του Δημητρίου. Το σπίτι της οικογένειας Αντώνη Φραγκή βρισκόταν ακριβώς δίπλα στο σπίτι του παππού μου, στην βορεινή πλευρά. Το σπίτι αυτό έχει άμεση οπτική επαφή με την καλύβα, στην οποία κρυβόταν ο Τουρκοβασίλης.

²¹ Οι πληροφορίες για τον θάνατο του Στράτη Σολωμού του Δημητρίου (ημερομηνία και τόπος θανάτου, ημερομηνία κηδείας) αντλήθηκαν από το βιβλίο αποβιώσεων του ναού της Αγίας Τριάδος Ξηροκαμπίου.

²² Δημήτρη Θ. Κατσουλάκου, Η νότια κοίλη Λακεδαιμών και τα μοιρολόγια της, 94.

<http://micro-kosmos.uoa.gr> (=> η Φάρις)

Ιωάννη Γ. Παρηγόρη
Το Διαβολαύλακο

Η ιδέα ήταν του Αντώνη Δουκόγιαννη. Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ξηροκαμπίου πλήρωσε δύο εργάτες, εγώ έβαλα το αρνί, ο Ζούλας και η Ματούλα το δίπλωσαν σε γιούλμπασι, ο Πολ το έψησε. Να καθαρίσουμε το Διαβολαύλακο. Όλοι μιλάνε για το Διαβολαύλακο, το βλέπουμε να διαγράφεται στο βράχο, αλλά κανείς δεν τόλμησε να το αποκαλύψει. Αυτό θα κάναμε και εμείς ένα Σάββατο του Ιουνίου. Από πριν είχαν βγει ανακοινώσεις και είχε κληθεί και η αρχαιολόγος από την αρχαιολογική υπηρεσία της Σπάρτης. Ξεκίνησε η δουλειά με προσεκτικό σκάψιμο μην γίνει κάποια ζημιά. Τα χώματα τα σκουπίζαμε απαλά πάνω από το αυλάκι για να μη το πονέσουμε. Το αποτέλεσμα εντυπωσιακό. Το αυλάκι αποκαλύφθηκε ανέπαφο, γεμάτο με τις καλεμιές που το διαμόρφωσαν στο βράχο και με εμφανή τα σημάδια του χρόνου από τη ροή του νερού. Είναι δύσκολο να ανεβείς όμως εκεί πάνω να το δεις. Ας φτιάξουμε λίγο την πρόσβαση, σκαλοπάτια δηλαδή να μπορείς να ανεβείς να το χαρείς. Ας βάλουμε και μια πινακίδα να σε κατευθύνει. Ήρθε ο Τζίμης ο Κονίδης με το επαγγελματικό, τη γεννήτρια, το κρουστικό, τα σφυριά. Κόψαμε και έναν παλιό πεσμένο στύλο της ΔΕΗ από την Κομηνή και να τα σκαλοπάτια έτοιμα. Και οι υποδοχές για την πινακίδα έτοιμες. Το καμαρώσαμε και φύγαμε για τη δεξαμενή, όπου φάγαμε το γιούλμπασι και ήπιαμε το κρασί μας.

Με αυτόν τον αλλό τρόπο, μεταξύ σοβαρού και αστείου θα έλεγε κάποιος, αποκαλύφθηκε και έγινε επισκέψιμο ένα αρδευτικό έργο των προγόνων μας. Η κα Γεωργία Κοκκορού, καθηγήτρια Κλασικής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, που το επισκέφθηκε είπε ότι μάλλον χρονολογείται στα ρωμαϊκά χρόνια. Στις 5 Ιουνίου 2008 το επισκεφθήκαμε με τη κα Στέλλα Ραυτοπούλου, αρχαιολόγο της αρχαιολογικής υπηρεσίας Σπάρτης. Το θαύμασε, έβγαλε φωτογραφίες και θα μας απαντήσει σύντομα για το πότε φτιάχτηκε. Όπως είπε, πιθανόν να χρειαστεί να εξετασθούν δείγματα από το κτιστό υλικό στα τοιχώματα, αλλά και να το εξετάσει ειδικός στην χρησιμοποίηση εργαλείων για την κατασκευή τέτοιων έργων, ώστε με ασφάλεια να καταλήξουμε σε κάποιο συμπέρασμα χρονολόγησής του.

Δημητρίου Β. Χριστάκου
Το χάνι του Λυκοπανάγου

Λίγα μέτρα από το σημερινό στρατόπεδο του ΚΕΕΜ υπήρχε το ονομαστό χάνι του Λυκοπανάγου. Έτσι το ήξεραν όλοι, ιδιαίτερα αυτοί που κατευθύνονταν προς το Γύθειο. Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι το Γύθειο, ως επίνειο της Σπάρτης, κρατούσε ένα μεγάλο μέρος της εμπορικής κίνησης ολόκληρου του νομού της Λακωνίας. Η συγκοινωνία αρχικά γινόταν με κάρα και σούστες. Αλλά και με τα πρώτα φορτηγά ή λεωφορεία το χάνι χρησίμευσε ως ένας αναγκαστικός σταθμός.

Από το Ξηροκάμπι ξεκινούσαν οι σούστες του Λεωνίδα Ανδρεάκου και του Σαράντου Γάββαρη, οι οποίες μετέφεραν επιβάτες και διάφορα εμπορεύματα. Στο χάνι σταματούσαν για λίγο, να πάρουν κάτι οι επιβάτες, και μετά συνέχιζαν. Το χάνι βρισκόταν σε καίρια τοποθεσία και είχε γύρω-γύρω δέντρα. Μια μεγάλη πόρτα οδηγούσε στην αυλή, στο κέντρο της οποίας υπήρχε πηγάδι με πολύ δροσερό νερό. Υπήρχε χώρος για τους επιβάτες αλλά και για τα ζώα. Οι επιβάτες μπορούσαν να ξεκουραστούν και να φάνε ό,τι υπήρχε πρόχειρο. Για τα ζώα υπήρχαν σανός και άχυρα. Ο τελευταίος ιδιοκτήτης του, ο Λευτέρης Λυκοπανάγος, ερχόταν συχνά στο Ξηροκάμπι με το γαϊδουράκι του, όπου αγόραζε τα χρειώδη για τη λειτουργία του χανιού. Ο ίδιος ήταν καλός μάγειρας. Παρέες από διάφορα μέρη ξεκινούσαν για το χάνι του Λυκοπανάγου να φάνε κόκκορα με χιλοπίτες, κουνέλι στιφάδο, μπαρδουνιώτικο κ.ά. Εκεί, επίσης, κατέφευγαν να πιούνε κάτι οι τσοπάνηδες που είχαν εκεί κοντά τις στρούγγες, οι γεωργοί που καμάτευαν, οι αλωνιάτες που αλώνιζαν, αυτοί που μάζευαν ελιές και πολλοί άλλοι.

Με το πέρασμα των χρόνων η αξία του και οι δουλειές του μειώνονταν. Για ένα διάστημα εκεί σταματούσαν τα λεωφορεία για να κατεβάσουν επιβάτες για τα γειτονικά χωριά, όπου τους περίμεναν οι συγγενείς τους με κάποιο ζώο. Όταν στα 1954-55 ιδρύθηκε το ΚΕΕΜ, έπαψε να μνημονεύεται και ως τοπωνύμιο. Λειτουργήσε μερικά χρόνια ακόμη και μετά έκλεισε. Αργότερα πουλήθηκε, ισοπεδώθηκε και έγινε βενζινάδικο.

Βαγγέλη Μ. Τσαπόγα

Δύο σημαντικές τοποθεσίες του Αρκασά

Δύο από τις πιο χαρακτηριστικές θέσεις του Αρκασά είναι η Μαρμαρένια Βρύση και το κτήμα του Ατσαβέ.

Η Μαρμαρένια Βρύση ή Αρκασιώτικη Βρύση, όπως την ξέρουν όσοι δεν κατάγονται από τον Αρκασά, αποτελούσε για τον Αρκασά πηγή ζωής. Από κει οι κάτοικοι υδρευόνταν, από κει πότιζαν τα κτήματά τους. Ο τόπος γύρω από τη βρύση ήταν διαφορετικός. Υπήρχαν μεγάλα λεύκα με μεγάλο ίσκιο, όπου περνούσαν τα μεσημέρια τους πολλοί Αρκασιώτες, ιδίως νέοι. Δυτικά λίγα μέτρα υπήρχε μικρή λούμπα, στην οποία μάθαιναν οι μικροί να κολυμπάνε. Γενικά η περιοχή βρυσόβγαζε νερό. Όλος ο χώρος γύρω γέμιζε νωρίς από ζωή. Οι γυναίκες νερόβγαλναν ρούχα, τα παιδιά έπαιζαν. Κάποτε-κάποτε, εμείς παιδιά τότε, τρυπάγαμε και κανά σακί και τρώγαμε λούπινα που τα είχαν τοποθετήσει οι κάτοικοι να γλυκιάνουν. Τη βρύση έχουν κτίσει δύο σπουδαίοι τεχνίτες, οι αδελφοί Κοκκινιά από την Κυνουρία το 1889. Το όνομα του δημάρχου που φρόντισε, όπως φαίνεται, να φτιαχτεί η βρύση είναι σβησμένο.

Το κτήμα του Ατσαβέ είναι γεμάτο από αρχαία. Η εκκλησία του Άγιο Νικόλα που χτίστηκε τον 19^ο αι. δεν εγκαινιάστηκε ποτέ. Στους τοίχους της ανάμεσα

<http://micro-kosmos.uoa.gr> (=> η Φάρις)

στις πέτρες φαίνονται και κομμάτια από αρχαία μάρμαρα. Δυτικά της εκκλησίας υπήρχε μέχρι πριν από λίγα χρόνια ένα μεγάλο κιονόκρανο. Τώρα δεν υπάρχει. Αυτό ήταν δύσκολο να μεταφερθεί, φαίνεται ότι κάποιος το έσπασαν. Αν προσέξει κανείς τα παράθυρα των παλιών σπιτιών έχουν κατασκευαστεί από κομμάτια μαρμάρου.

Ιωάννη Γ. Παρηγόρη

Ένα καλωσόρισμα στο Νικολά

Ο Nicolas Lorimy, Γάλλος αρχιτέκτονας με την Ελληνίδα γυναίκα του από τη Θεσσαλονίκη, θα εγκατασταθεί σύντομα στο δήμο μας.

Ο Nicolas Lorimy γεννήθηκε το 1958 στο Παρίσι. Σπούδασε στην Σχολή Εφαρμοσμένων Τεχνών και στην αρχιτεκτονική σχολή του Πολυτεχνείου Ζυρίχης, απ' όπου πήρε τον τίτλο του Δόκτορα Τεχνικών Επιστημών για την διατριβή του με θέμα "Η αρχιτεκτονική και η βιομηχανοποίηση της κατασκευής". Στην συνέχεια εργάστηκε στο πανευρωπαϊκό τεχνικό γραφείο SUTER+SUTER στην Ζυρίχη ως υπεύθυνος αρχιτεκτονικών μελετών. Το 1992 εγκαταστάθηκε με την σύζυγό του Ελένη Χατζητζάνου στην Θεσσαλονίκη, όπου ασκεί το επάγγελμά του ως ελεύθερος επαγγελματίας. Εκτός από την αρχιτεκτονική (Σκευοφυλάκιο της Ι.Μ. Σίμωνος Πέτρας, ιδιωτικές κατοικίες στην Σκόπελο, ξενώνας στο Ξηροκάμπι Σπάρτης, ιδιόκτητη κατοικία στην Θεσσαλονίκη κ.α.), ασχολείται με την μελέτη και την υλοποίηση διαφόρων περιοδικών και μόνιμων εκθέσεων (συνεργασίες με το Μουσείο Albert-Kahn Παρισίων, με το Μουσείο Μπενάκη, με την Δημοτική Πινακοθήκη Θεσσαλονίκης, με το Πολυμέγαρο στο λιμάνι της Τήνου κ.α.) όπως και με το θέμα της χρωματικής διαμόρφωσης του αρχιτεκτονικού χώρου (Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού Θεσσαλονίκης, Χριστιανικό και Βυζαντινό Μουσείο Αθηνών, Μονή Βλατάδων στην Θεσσαλονίκη, Μουσείο Μαρμαροτεχνίας στον Πύργο της Τήνου κ.α.).

Η πρώτη του επαφή με την περιοχή μας ήταν με αφορμή την κατασκευή του ξενώνα του Δώρου Σολωμού στο Ξηροκάμπι ως υπεύθυνος για την αρχιτεκτονική του κτηρίου. Αγόρασε ένα παλιό πέτρινο σπίτι στα Ανώγεια, που το επισκευάζει και το διαμορφώνει σε μόνιμο χώρο εργασίας και κατοικίας του. Θέλει να ζήσει σε μια περιοχή, όπως μου λέει, ιδιαίτερα όμορφη, όπου η ζωή κυλά ίσως πιο αργά, πιο ήρεμα, πιο απλά. Αν και με άλλη νοοτροπία και κουλτούρα, προφανώς, μοιάζει να πλησιάζει και να ζει με την τοπική κοινωνία με ιδιαίτερη ευκολία. Η προσφορά του, πιστεύω, στην περιοχή μας θα είναι σημαντική, καθότι έχει ιδιαίτερη εμπειρία και γνώση στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική.

Ας τους καλωσορίσουμε λοιπόν και να τους ευχηθούμε καλή διαμονή.

Σωτήρη Δ. Σωτηράκου

Όταν οι αντάρτες χτύπησαν την Άρνα

Γύρω στα τέλη Οκτώβρη – αρχές Νοέμβρη του 1947 (δε θυμάμαι ακριβώς την ημερομηνία) οι αντάρτες χτύπησαν την Άρνα. Την υπερασπίζονταν ντόπιοι Αρνιώτες και Μανιάτες. Δεν μπόρεσαν όμως να αντιμετωπίσουν την υπερβολική δύναμη των ανταρτών και έπαθαν μεγάλη πανωλεθρία.

Εμείς, οι Γορανίτες, φυλάγαμε το χωριό μας. Ο αρχηγός της ομάδας του χωριού Άγις Κοκκορός του Άγιδος είχε μετατεθεί στο Λεβίδι. Αρχηγός την περίοδο εκείνη ήταν ο Γιώργος Σουλειδής του Ιωάννη.

Οι πρώτες ντουφεκίες ακούστηκαν μόλις χάραζε. Εμείς βρισκόμασταν στα φυλάκια έξω από το χωριό, κυρίως, αλλά και μέσα σ' αυτό. Γρήγορα, σε πέντε λεπτά το πολύ, μαζευθήκαμε γύρω στους ενενήντα ένοπλους πάνω από το χωριό με επικεφαλής το Γιώργη το Σουλειδή και κινήσαμε για την Άρνα. Υπήρχαν δύο δρόμοι που μπορούσαμε να πάρουμε για να φτάσουμε στην Άρνα, ο ένας δρόμος ήταν ο τακτικός Γοράνων – Άρνας και ο δεύτερος αυτός της Αρκίνας. Επιλέγη ο δρόμος της Αρκίνας. Μόλις φτάσαμε στη Γυναίκα, είδαμε απέναντι, στον Κούτουπα, μικρή δύναμη ανταρτών. Γι' αυτό το λόγο ο Σουλειδής έμεινε εκεί με μικρή δύναμη ενόπλων (περίπου τριάντα). Εμείς βαδίσουμε γρήγορα. Σε περίπου σαράντα πέντε λεπτά είχαμε φτάσει έξω από την Άρνα.

Μας είχαν στήσει ενέδρα στην τοποθεσία που λέγεται Κωλοκαστανιά. Εκεί, όταν θα φτάναμε, θα μας χτύπαγαν από τρία σημεία. Θα μας χτύπαγαν από εμπρός. Από το δεξιό μας μέρος, είχαν στήσει το βαρύ πολυβόλο. Θα μας χτύπαγαν και από το αριστερό μας μέρος. Είχαν πιάσει κάτι λοφίσκους. Εάν μπαίναμε μέσα σ' αυτή τη φάκα, θα παθαίναμε μεγάλη πανωλεθρία. Χάρη όμως ενός, πού ήταν αξιωματικός του στρατού και είχε πολεμήσει στην Αλβανία και μάλιστα είχε βραβευθεί γιατί είχε πιάσει 118 αιχμαλώτους, σωθήκαμε. Αυτός ήταν ο Γιάννης ο Τσάμπιρας. Αυτός προέβλεψε και είπε: Εάν πάμε από την Κωλοκαστανιά, θα πάθουμε μεγάλη πανωλεθρία. Θα πάμε αριστερότερα να καταλάβουμε τα υψώματα της Δράμιας. Και εύχομαι να μην τα έχουν πιάσει. Από εκεί μπορούμε να επιτεθούμε, μπορούμε να αμυνθούμε και μπορούμε να υποχωρήσουμε.

Αφού φτάσαμε εκεί χωρίς αντίσταση, βρεθήκαμε λιγότερο από τριακόσια μέτρα πίσω από τους αντάρτες. Όταν τους βάλαμε από εκεί, η σάλπιγγά τους χτύπησε υποχώρηση. Μέσα σε μισή ώρα τους είχαμε καταδιώξει μέχρι την Ανίνα. Απ' ό,τι μάθαμε, είχαν αρκετά θύματα από τα γορανίτικα πυρά. Κάποιος Κουρτσουνιώτης, τον οποίον είχαν πιάσει και κατόπιν αμπόληκαν, άκουσε τον Κονταλώνη να λέει ότι, αν πέσει στους Γοράνους, θα πατήσει στα πτώματά μας. Μας έφαγαν το καλύτερο παλληκάρι.

Κατόπιν μπήκαμε στην Άρνα, όπου είχε καταφτάσει ο Μπογέας από τη Γιάτρισσα με πάνω από πενήντα άντρες. Μετά από λίγο ήρθε από τα Λεβέτσοβα ο Παυλάκος με πάνω από ογδόντα ενόπλους. Αργότερα πήραμε το δρόμο για τους Γοράνους.

<http://micro-kosmos.uoa.gr> (=> η Φάρις)

Αναφορές εξαιρετικής τοπικής ιδιαιτερότητας

Στην περιοχή Ξηροκαμπίου αλλά και στην ευρύτερη εκείνη του Δήμου Φάριδος, υπάρχουν ανθρώπινα και φυσικά μνημεία του κοντινού και απώτερου παρελθόντος αλλά και σύγχρονα κατασκευαστικά επιτεύγματα, που με την ανάλογη ανάδειξη και προβολή τους μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά στην αλλαγή της μοίρας του τόπου μας.

Το πλήθος των υπαρχόντων στην περιοχή μας ανθρώπινων και φυσικών μνημείων δεν είναι μόνο αυτό που η λέξη «μνημείο» σημαίνει, αλλά είναι και κάτι παραπάνω. Κάποια απ' αυτά είναι και μοναδικά στο είδος τους, έτσι που ο γράφων προβληματίστηκε στο αν ο τίτλος του σημειώματος τούτου θα έπρεπε να είναι «ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΙΚΟΤΗΤΑΣ».

Χωρίς τοπικιστική έξαρση, με την επιβαλλόμενη σοβαρότητα αλλά παράλληλα και με την κατάθεση και αποδοχή της ατομικής αλλά και της συλλογικής ενοχής και ευθύνης για την σημαντική χρονικά υστέρηση στην ανάδειξη και προβολή τους των τοπικών μνημείων και με την διαπιστούμενη αδιαφορία και απραξία που δυστυχώς συνεχίζεται, σκοπός του σημειώματος τούτου με ειδικότερη πιο κάτω αναφορά στα περισσότερα εξ αυτών είναι να αφυπνίσει μνήμες, να ερεθίσει συνειδήσεις, να συγκινήσει ευαισθησίες και να ενεργοποιήσει υπάρχουσες δυνάμεις της κοινωνίας μας προς την κατεύθυνση μιας συστηματικής και ολοκληρωμένης προσπάθειας για την οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και αειφόρο ανάπτυξη της περιοχής του Δήμου Φάριδος.

ΠΡΩΤΗ ΑΝΑΦΟΡΑ : Το γεφύρι των ελληνιστικών χρόνων (2^{ος}-1ος αιώνας π.Χ.). Το λεγόμενο ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΓΕΦΥΡΙ που περίτεχνο και επιβλητικό ενώνει τις δύο όχθες του ποταμού ΡΑΣΙΝΑ (εκ του ΕΡΑΣΙΝΟΥ) στα πρόθυρα του φαραγγιού ΑΝΑΚΩΛΟΥ και σε απόσταση 500 μ. από την πλατεία Ξηροκαμπίου. Το μοναδικό προχριστιανικό γεφύρι στον ελλαδικό χώρο και ίσως μοναδικό στην Ευρώπη, που εξακολουθεί να υπάρχει και να επιτελεί τον προορισμό του, όπως τότε που από πάνω του διέρχονταν οι αρχαίοι Σπαρτιάτες με κατεύθυνση το λιμάνι της Καρδαμύλης. Για το μοναδικό τούτο στο είδος του μνημείο, που αν βρισκόταν σε άλλη χώρα της Ευρώπης θα το είχαν καλύψει με γυάλινο περίβλημα, εκλεκτοί συμπατριώτες μας ιστορικοί και συγγραφείς έχουν αναφερθεί ειδικότερα, οπότε και για την όλη οικονομία του χώρου του σημειώματος τούτου κρίνουμε πως δεν χρειάζεται να προσθέσουμε περισσότερα. Επιβάλλεται όμως να τονιστεί πως το μνημείο τούτο εξακολουθεί να παραμένει δίχως φροντίδα, με το μεταγενέστερο ως προς την κατασκευή του επίπεδο επί της κοίτης έρεισμα να παραμένει αντιαισθητικά και δομικά πληγωμένο από την προπέρσινη πρωτοφανή καταβασία του ποταμιού, με τον περιβάλλοντα χώρο σε άθλια κατάσταση και τον διέξοδο προς την ανατολή δρόμο(τον παράλληλο του ποταμού Ερασίνου) να παραμένει κλειστός εδώ και κάποια χρόνια από ιδιοκτήτη γειτονικού ελαιοπεριβόλου, που παράνομα ενεργώντας τον κατάργησε, προκαλώντας ανιστόρητα την ιστορική από αιώνες ύπαρξή του. Μια πραγματική εικόνα λύπης ενός ανεκτίμητου αρχιτεκτονικά, κατασκευαστικά και

μοναδικού ιστορικά μνημείου δίπλα στην πόρτα των σπιτιών μας. Υπαίτιοι της απαράδεκτης αυτής κατάστασης και τριτοκοσμικής αντίληψης; Η Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων, ο Δήμος Φάριδος και γιατί όχι όλοι εμείς που οχαδελφικά αδιαφορούμε εγκληματικά και δεν παίρνουμε την υπόθεση στα χέρια μας.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΝΑΦΟΡΑ : Το αρχαίο μονοπάτι που οδηγεί προς το Ελληνικό Γεφύρι και συνεχίζει ελαφρώς ανηφορικά προς την Βασιλική Οδό, το οποίο σε μήκος εκατό περίπου μέτρων προ του γεφυριού έχει λαξευτεί στον υπάρχοντα βράχο. Ο δρόμος τούτος ως η μοναδική πρόσβαση στο γεφύρι παραμένει εκ του λόγου τούτου ακριβώς ο ίδιος από τότε που κατασκευάστηκε το Ελληνικό Γεφύρι. Με άλλα λόγια, ιστορικά είναι ο μόνος αρχαίος δρόμος εκτός κατοικημένης περιοχής, που παραμένει λειτουργικός στην ίδια θέση, με τις ίδιες διαστάσεις για πάνω από 2.000 έτη. Σημερινή του κατάσταση; Αποκρουστική κατά μεγάλες χρονικές περιόδους, χωρίς δική του ιστορική ταυτότητα παρά το ότι είναι το μόνο σωζόμενο τμήμα της περιφημης Βασιλικής Οδού και χωρίς τη στοιχειώδη έστω σύνδεση της ιστορικής του αξίας με εκείνην του γεφυριού.

ΤΡΙΤΗ ΑΝΑΦΟΡΑ : Το αυλάκι το λαξευμένο σε ικανό ύψος στην πέτρινη σχεδόν κάθετη όχθη του Ερασίνου στην καρδιά του φαραγγιού Ανακόλου, το λεγόμενο «ΔΙΑΒΟΛΑΥΛΑΚΟ», που κατ' εκτιμήσεις ειδικών πρόκειται για κατασκεύασμα της νεολιθικής περιόδου και το οποίο κατά την άποψή μας ίσως να έχει σχέση με τους κοντινούς νεολιθικούς οικισμούς της περιοχής Μονολιάς και Κατσουλαϊκών. Πρόσφατα μια παλαιότερη ιδέα για ανάδειξη με καθαρισμό του αυλακιού από την δασική βλάστηση σε όλο το σωζόμενο μήκος του των τριακοσίων μέτρων περίπου και κατασκευή πέτρινης σκάλας σε προσιτό σημείο, ώστε να γίνει προσπελάσιμο στους επισκέπτες του φαραγγιού, υλοποιήθηκε κατά λίγο από μέλη του Πολιτιστικού Συλλόγου Ξηροκαμπίου. Έπαινούμε και επιχαίρουμε για την πρωτοβουλία αυτή.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΑΝΑΦΟΡΑ : Το εντυπωσιακό φαράγγι του Ανακόλου με την κοίτη του Ερασίνου στο βάθος και τα βραχώδη τμήματα των πρόβουνων του Ταυγέτου κάθετα στα ύψη από πάνω. Κάθε απόπειρα περιγραφική του φαραγγιού τούτου θα το αδικούσε και γι' αυτό δεν χρειάζεται καμμία περαιτέρω ειδικότερη αναφορά. Χαρακτηριστικά της μοναδικότητάς του; Η ελάχιστη για ανάλογες περιπτώσεις απόσταση των 500 περίπου μέτρων από την πλατεία Ξηροκαμπίου και το εξ ίσου ασυνήθιστο της εύκολης προσπέλασής του πεζή ή και με μικρά οχήματα από τον παρακείμενο και παράλληλα της κοίτης βαίνοντα δρόμο, που διανοίχτηκε πάνω στα χνάρια του μεσαιωνικού δρόμου προς τον βυζαντινό χωριό της Κουμουστάς. Υπάρχει άμεση ανάγκη κατασκευής πέτρινου στηθαίου κατά μήκος του ρείθρου προς την κάθετη κοίτη του ποταμού για την ασφάλεια των κινουμένων στο δρόμο πεζών και οχημάτων.

ΠΕΜΠΤΗ ΑΝΑΦΟΡΑ: Η επιβλητική και μοναδική στις διαστάσεις της ελιά της Μούσγας σε απόσταση 200 μ. από τον πύργο κληρονόμων Γ. Σολωμού. Το Μέγα Ελαιόδενδρο. Το εντυπωσιακότερο ίσως φυσικό μνημείο-ελαιόδενδρο του οποίου η περίμετρος φτάνει τα 11 μέτρα δηλαδή κάτι λιγότερο από εκείνη του πλάτανου της Άρνας. Παραμένει στην ίδια θέση αιώνες πολλούς διακριτικά μόνη στο ΒΑ άκρο του συνεχόμενου ΝΔ παραδοσιακού ελαιώνα με τα εξίσου εντυπωσιακά στις διαστάσεις τους ελαιόδενδρα, που ενισχύουν την άποψη της μοναδικότητας ενός συνόλου

<http://micro-kosmos.uoa.gr> (=> η Φάρις)

φυσικών μνημείων, που κατά την άποψη μας (μετά από σχετική έρευνα) δεν συναντάται πουθενά αλλού τουλάχιστον στη Λακωνία. Παρά ταύτα και παρά το ότι η ύπαρξη στην περιοχής μας του μνημείου τούτου έχει γίνει ευρέως γνωστή ακόμη και έξω από τα σύνορα της χώρας, αν κρίνουμε από αλλοδαπούς που έρχονται να την ιδούν, εν τούτοις όπως έχει συμβεί και για τα άλλα σπουδαία έτσι και για τούτο η εκ της αδιαφορίας και απραξίας ντροπή δεν περισσεύει οπότε κάθε περαιτέρω σχόλιο είναι περιττό. Προτάσεις : να επιστευστεί το ταχύτερο δυνατό η από την πλευρά του Δήμου αποδοχή της ευγενικής βούλησης του ιδιοκτήτη της Ελιάς περί δωρεάς της μετά του περιβάλλοντος χώρου προς το Δήμο. Να αποσυλωθεί άμεσα ο περί αυτήν χώρος από τα ξερόχορτα και τα βάτα. Να απαγορευτεί η κοπή κλάδων και να αναδειχτεί καλαισθητα ο ίδιος χώρος με ξύλινα γύρωθεν κιγκλιδώματα, καθίσματα και μια βρύση για τον επισκέπτη. Και ακόμη να τοποθετηθούν ευκρινείς και καλαισθητες πινακίδες από την πλατεία Ξηροκαμπίου, ώστε να κατευθύνουν τον επισκέπτη στον τόπο του ελαιόδενδρου. Σε σχέση με τον συνεχόμενο παραδοσιακό ελαιώνα :να δοθούν κίνητρα στους ιδιοκτήτες των τεράστιων σε διαστάσεις ελαιοδένδρων για διατήρηση και διαφύλαξη τούτων στα πλαίσια ενός σχεδίου γενικότερης προστασίας και ανάδειξης της όλης περιοχής με πρωτοβουλία του Δήμου Φάριδος. Η πρότασή μας παλαιότερα να κατασκευαστεί το Μουσείο Ελιάς στον ιδεώδη και φυσικό τούτο χώρο έμεινε δίχως αποτέλεσμα. Τελικά το Μουσείο Ελιάς κατασκευάστηκε σε αφιλόξενο χώρο, ανάμεσα στις πολυκατοικίες της Σπάρτης .Σε πείσμα των υστερήσεων, η νέα πρόταση για την δημιουργία πολυχώρου και υπαίθριου μουσείου στην ίδια περιοχή και εφικτή είναι αλλά και ελκυστική. Αν μάλιστα ο ελαιώνας τούτος μπορούσε να συνδεθεί και στην επίσημη πολιτιστική διαδρομή ως «Ελαιώνας των Δρόμων της Ελιάς», που έχει αναγνωριστεί από την UENSCO και το Συμβούλιο της Ευρώπης, τότε η ίδια πρόταση είναι και καινοτόμα.

ΕΚΤΗ ΑΝΑΦΟΡΑ : Το μοναστήρι της Γόλας (1622 μ.Χ) σε υψόμετρο 900 μ. στις παρυφές του κασιανόδασου της περιοχής με την ατέλειωτη οπτική αφή του μεγαλόπρεπου Ταυγέτου και τους Έλληνες φιλοσόφους στον πρόναο του κυρίως ναού της Ζωοδόχου Πηγής. Ο Αριστοτέλης, ο Πλάτωνας, ο Θουκυδίδης, η Σίβυλλα κ.λ.π. δίπλα στους Αγίους της Ορθόδοξης Πίστης προς επαλήθευση και ενίσχυση της κεντρικής ιδέας του ελληνοχριστιανικού πνεύματος και πολιτισμού, θεμέλιου της σύγχρονης ευρωπαϊκής οντότητας και πορείας. Χαρακτηριστικό της τοπικής μοναδικότητάς του : Είναι ένας από τους τρεις ναούς στον ελλαδικό χώρο με Έλληνες φιλοσόφους στον πρόναο. Οι υπόλοιποι βρίσκονται ο ένας στο νησί της λίμνης των Ιωαννίνων και ο άλλος στο Άγιον Όρος.

ΕΒΔΟΜΗ ΑΝΑΦΟΡΑ :Αυτό τούτο το καταπράσινο, Ξηροκάμπι όπου το καθαρό και πυκνοδιάσπαρτο πράσινο παιχνιδίζει στο φως της ίριδας με τις άνυδρες μνήμες της προέλευσης του ονόματος της αντίθεσης των χρωμάτων και αισθήσεων, παραπέμποντας στον προ του 1821 ξερότοπο και αναπέμποντας ηχηρές ομολογίες και μαρτυρίες λήθης για το πώς με εισφορές και προσωπική εργασία των παλαιότερων κατοίκων φτιάχτηκαν το σημερινό Δημαρχείο, ο περικαλλής Ναός της Αγίας Τριάδος, το δωρικό πέτρινο διάωροφο σχολείο και το υδραγωγείο άρδευσης του σημερινού ΤΟΕΒ, του τελευταίου τούτου του μεγαλύτερου στο είδος του ως τη δεκαετία του 1960 αρδευτικού έργου σε ολόκληρη τη χώρα, που με την εργατικότητα των

κατοίκων συνέβαλε αποφασιστικά ως κύριος ενεργός λόγος στο θαύμα του πράσινου χωριού.

ΟΓΔΟΗ ΑΝΑΦΟΡΑ : Ο περιβλεπτός και περίπτερος πλάτανος της Άρνας με διάμετρο 13 μέτρων. Γιγάντιος και ατέλειωτος όσο λίγα πλατάνια στη χώρα μας. Μνημείο της φύσης απaráμιλλο που έχει ριζώσει βαθειά στην ψυχή του χωριού. Το μνημείο τούτο σε αντίθεση με την ελιά της Μούσγας είναι σε ασφαλή χέρια και η σχέση της αμοιβαιότητας, της ανέκαθεν ανταποδοτικά λειτουργικής, προοιωνίζεται μέλλον ανταποδοτικότερο για την Άρνα, αν το μνημείο τούτο ενταχτεί στον συνδυετικό άξονα των πολιτιστικών διαδρομών μνημείων και χώρων της περιοχής μας.

ΕΝΑΤΗ ΑΝΑΦΟΡΑ : Το μεσαιωνικό χωριό της Κουμουστάς που βρίσκεται στην απόληξη του συνεχιζόμενου φαραγγιού του Ανακάλου, που χρόνια τώρα υπομονετικά καρτερεί την ανάταση της ψυχής του και την οφειλόμενη προς αυτό αντιπροσφορά των κατά το παρελθόν υλικών και πνευματικών προσφορών του. Βυζαντινό κληροδότημα στον Ελληνισμό της περιοχής του κεντρικού Ταυγέτου. Θεματοφύλακας προσωπικών και συλλογικών διαδρομών και μαρτυριών ιστορίας και αγώνων διαφύλαξης της περηφάνειας των ηττημένων ελεύθερων Βυζαντινών οικιστών της και ακαταπόνητων ύστερα κατοίκων της.

Η Κουμουστά είναι ένα μνημείο και σαν τέτοιο πρέπει να διαφυλαχτεί και αναδειχτεί. Στον ιερό τούτο τόπο του ασίγιαστου αντίλαλου των ήχων της τοπικής ιστορίας οι μνήμες και το μέλλον έχουν κοινή πορεία.

ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ :

Τόριζα-Σωτήρα-Γοράνοι-Άρνα : Καταφύγια τοπικής ιστορίας και Ταυγέτιες εσοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Αέρινοι σταθμοί στο νοητό άξονα επισκεψιμότητας των μνημείων της περιοχής με τους πρώτους πολλά υποσχόμενους παραδοσιακούς ξενώνες στα αίθρια της Τόριζας, Γόλας και Άρνας σε απόσταση καταπράσινης αναπνοής από τα τέσσερα μεσαιωνικά μοναστήρια της Γόλας (1632 μ.Χ.) -Ζερμπίτσας (1639 μ.Χ.) -Κούμπαρη (1602 μ.Χ.) και Καταφιώτισσας (15ος αιώνας).

Το θερινό αμφιθέατρο Ξηροκαμπίου στην είσοδο του φαραγγιού του ΑΝΑΚΩΛΟΥ, δίπλα από το ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΓΕΦΥΡΙ και το σωζόμενο τμήμα της ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΟΔΟΥ και ελάχιστα πιο κάτω από το ΔΙΑΒΟΛΑΥΛΑΚΟ, που πανέτοιμο τώρα μπορεί και πρέπει να γίνει βωμός των ιερών των Μουσών και των Χαρίτων του πολιτισμού και του πνεύματος.

Το Ολυμπιακών διαστάσεων Γυμναστήριο του Ξηροκαμπίου. Το τρίτο σε προδιαγραφές και μέγεθος σ' ολόκληρη την Πελοπόννησο που σε λίγο χρόνο θα παραδοθεί σ' αυτούς που ανήκει, στους νέους και τις νέες της περιοχής.

Ο παραδοσιακός ξενώνας στο κέντρο του Ξηροκαμπίου : Ένα σύγχρονο έργο τέχνης στα θεμέλια της παράδοσης και αναγεννητικό δείγμα της ξεχασμένης τοπικής κουλτούρας του μαστορέματος της πέτρας. Μοντέλο καλαισθητικής αντίληψης και οδηγός που μπορεί να διαπλάσει τη φόρμα ανάπλασης και ανάδειξης παλιών πέτρινων οικοδομών και συναφών κατασκευών, που διάσπαρτα εδώ και εκεί αμαυρώνουν την ψυχή και την οπτική διάθεση. Επιχαίρουμε για το κόσμημα του Ξηροκαμπίου και συγχαίρουμε τον εμπνευστή και ιδιοκτήτη του έργου κ. Δώρο Σολωμό. Ευχαριστίες για τα ίδια αισθήματα και στους δυο άλλους πρωτοπόρους, που προηγήθηκαν στην κατανόηση των δυνατοτήτων της περιοχής μας, ευαγγελίζοντας

<http://micro-kosmos.uoa.gr> (=> η Φάρις)

νέους δρόμους προσωπικής και τοπικής προόδου. Ο κ. Γεώργιος Κοκκορός στη Γόλα και ο κ. Δημήτριος Καλατζής στην Τόριζα στόλισαν τον Ταύγετο με παραδοσιακές κατασκευές φιλοξενίας και προσφοράς υπηρεσιών υψηλού επιπέδου. Και οι τρεις αυτοί καινοτόμοι, πρωτοπόροι και οραματιστές (ας επιτραπεί η φράση :είδος εν ανεπαρκεία στην περιοχή μας) αξίζει και επιβάλλεται να τιμηθούν από το Δήμο Φάριδος με την απόδοση της ιδιότητας του δημότη Φάριδος. Στην ίδια θεματική ενότητα αξίζει να αναφερθεί και το σχεδιαζόμενο συγκρότημα κατοικιών αναψυχής στο καταπράσινο υπέρωον της Ποταμιάς από τον συνδημότη μας επιχειρηματία κ. Πέτρο Ηλιόπουλο, που όταν περατωθεί, θα αναδειχθεί σε κέντρο υποδοχής αλλοδαπών επισκεπτών υψηλού εισοδηματικού επιπέδου.

Ακόμα, να μη ξεχάσουμε τα τοιχογραφημένα με θαυμάσιες αγιογραφίες εξωκλήσια μας, βωμοί ορθόδοξης λατρευτικής αναφοράς και προσφοράς των εμών στην αγιοσύνη του μικρού απέραντου τόπου μας. Η Παναΐτσα (Κουμουστά, 14^{ος} αι.), η Σωτηρίτσα (Χειμαδιά 1612 μ.Χ.), ο Αη- Γιώργης (Ξηροκάμπι 18^{ος} αι.) ο Άγιος Νίκων (Ξηροκάμπι 17^{ος} αι.), Άγιος Γεώργιος (Τόριζα 17^{ος} αι.) παραμένουν εκεί όρθια, αιώνες τώρα, ιστορικά σύμβολα της αέναης νοητής διαδρομής της πνευματικής ενατένισης και της εσωτερικής υπέρβασης. Αυτά τα ξωκλήσια όπως και τα υπόλοιπα μνημεία τα χρειαζόμαστε, γιατί και αυτά ανήκουν στις επόμενες γενιές.

Τελικά ο εισαγωγικός κατάλογος των αναφορών, που θα μπορούσε να συμπεριλάβει και αρκετές άλλες, αποδειχτηκε μακρύς έτσι που δικαιολογημένα, να διερωτάται κανείς αν είναι δυνατόν σε ένα τόπο λίγων τετραγωνικών χιλιομέτρων, στα πόδια του Αη-Λιά του πεντάκορφου αρσενικού γίγαντα Ταύγέτου, που με τα συμφωνικά ηχοχρώματα των τρανών δασών του καθαγιάζει το αέναο των αμέτρητων νεροπηγών, να υπάρχουν τόσα πολλά αξιόλογα και αξιοπρόσεκτα και ο τόπος αυτός, αντί από καιρό να έχει κάνει υπερβάσεις ποικίλων μορφών, να οδεύει την κατιούσα και να μαραζώνει; Η απάντηση είναι καταφατική. Ναι, είναι δυνατόν να συμβαίνει έτσι και απόδειξη τούτου αποτελεί η περιοχή του Δήμου Φάριδος, όπου το δημογραφικό έχει πάρει απρόβλεπτες διαστάσεις, όπου τα μισά σχεδόν σπίτια σε Ξηροκάμπι-Παλαιοπαναγιά και Ανώγεια και τα περισσότερα στα υπόλοιπα χωριά παραμένουν κλειστά και ακατοίκητα, όπου τα αγροτικά προϊόντα (λάδι, εσπεριδοειδή, κτηνοτροφικά) διέρχονται την χειρότερη κρίση της ιστορίας τους, όπου οι περισσότεροι νέοι και νέες φεύγουν για αλλού σε αναζήτηση καλύτερης ζωής. Και το αμείλικτο ερώτημα που τίθεται είναι: Υπάρχει λύση αναστροφής και αντιστροφής των πραγμάτων προς τα εμπρός; Κατά την άποψη του γράφοντος και όχι μόνο, υπάρχει ελπίδα εξόδου από το αδιέξοδο αν οι κάτοικοι της περιοχής μας σε ενίσχυση των εισοδημάτων τους από τον γεωργικό τομέα στραφούν και προς τον τομέα των υπηρεσιών. Τέτοιες μεταστροφές έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια σε αρκετές περιοχές της χώρας μας με μεγάλη επιτυχία και μάλιστα σε περιοχές που υστερούν σε σχέση με τη δική μας.

Ο Δήμος Φάριδος είναι ο κατ'εξοχήν φορέας, που μπορεί να ενεργοποιήσει τις τοπικές δυνάμεις στα πλαίσια της υλοποίησης ενός σοβαρού επιχειρησιακού προγράμματος της διετίας 2008-2010 (το οποίο ήδη από την πλευρά του Δήμου βρίσκεται σε σχεδιασμό) με την παράλληλη διάθεση ικανών οικονομικών ενισχύσεων (στην ανάγκη να ανασταλεί η χρηματοδότηση και εκτέλεση άλλων μη αναγκαίων έργων) προς ανάδειξη των προαναφερθέντων μνημείων και άξιων προσοχής

<http://micro-kosmos.uoa.gr> (=> η Φάρις)

περιοχών, αξιοποίηση και επιστημονικά επιμελημένη και συντονισμένη προβολή τούτων στο διαδίκτυο, στους ταξιδιωτικούς οργανισμούς και γραφεία, στα ΜΜΕ και με ανοικτούς δίαυλους επικοινωνίας και ενημέρωσης με όλους όσους δύνανται να προσφέρουν ιδέες, γνώσεις, απόψεις, υλική βοήθεια, κ.ά. Μια ιδέα μας για την άτυπη σύσταση σε μόνιμη μορφή ενός συμβουλευτικού οργάνου από τους πολλούς επιστήμονες, επιχειρηματίες, ειδήμονες, φωτισμένους ανθρώπους του τόπου μας, που δραστηριοποιούνται είτε εδώ είτε αλλού, θα πρέπει να υλοποιηθεί τάχιστα. Οι άνθρωποι αυτοί –ένα είδος think tank, δεξαμενή σκέψης – πολλά μπορούν να προσφέρουν λόγω των ικανοτήτων και γνώσεών τους και για τούτο επιβάλλεται να καλούνται στην έδρα του Δήμου κατά τακτά διαστήματα, αρχής γενομένης με τον ορισμό μιας ημερίδας, με θέματα την ανάδειξη, προώθηση και υλοποίηση καινοτομικών μεθόδων και μέσων για την ήπια πολιτιστική, τουριστική και περιβαλλοντική ανάπτυξη του δήμου Φάριδος.

Το ξεχωριστό υπόβαθρο (μνημεία, τοπία, οικισμοί) υπάρχει και είναι στη διάθεσή μας. Οι ιδέες και αυτές είναι μπροστά μας αποδεκτές και εφικτές. Δεν απομένει παρά ο συντονισμός και η υλοποίηση μιας νέας καινοτόμας πορείας, που μεσοπρόθεσμα θα αναζωογονήσει τον τόπο μας.

Ιδού, λοιπόν, πεδίοις ελπιδοφόρου μέλλοντος λαμπρόν για όλους μας. Κι ο καθ' ένας ας κριθεί από τις πράξεις του.

Από το γραφείο του Δημάρχου

Δραστηριότητες του δήμου Φάριδος

- Υπογράφηκε στις 10-6-2008 το συμφωνητικό ανάθεσης του έργου «ΥΔΡΕΥΣΗ ΚΟΥΜΟΥΣΤΑΣ» με ανάδοχο τον Βασίλειο Μπέκελη και προθεσμία εκτέλεσης 3 μήνες.
- Ολοκληρώθηκε το έργο «ΗΛΕΚΤΡΟΔΟΤΗΣΗ ΚΟΥΜΟΥΣΤΑΣ» προϋπολογισμού 81.507,49 €.
- Εκτελούνται οι εργασίες στο ανοιχτό θέατρο Φάριδος στο Ξηροκάμπι και σύντομα θα είναι έτοιμο για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις του καλοκαιριού.
- Επισκευάστηκαν οι μανδρότοιχοι στο χώρο του περίπτερου προς το ανοιχτό θέατρο και διαμορφώνεται ο περιβάλλον χώρος ώστε να είναι επισκεψίμος.
- Διαμορφώνεται ο δρόμος νότια της πλατείας Δημαρχείου, με πεζοδρόμιο και αγωγούς αποχέτευσης ομβρίων υδάτων, καθώς και οι χώροι Βρύσης Αρκασιά και πηγαδιού στα Γιαννακαίικα.
- Ολοκληρώνεται το έργο «ΟΔΟΠΟΙΑ Δ-Δ» με χρηματοδότηση του 2007 ύψους 300.000€ με έργα οδοποιίας σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα.
- Εκτελέστηκαν τα έργα: Ύδρευση Λευκοχώματος 12.000€ και ύδρευση Βασιλικής (Κεφαλόβρυσο) 12.000€ με αντικαταστάσεις παλιών αγωγών.
- Εκτελείται το έργο «Ασφαλτόστρωση δρόμου Ξηροκάμπι-Παλαιοπαναγιά-Τραπεζοντή», προϋπολογισμού 150.000 από το πρόγραμμα ΟΠΑΑΧ.

<http://micro-kosmos.uoa.gr> (=> η Φάρις)

- Προχωρεί η ηλεκτροδότηση του Δημοτικού Αθλητικού Κέντρου και η επέκταση στον οικισμό Τόριζας.
- Γίνεται συντήρηση και επισκευή οικίσκων και αντλιοστασίων σε Τραπεζοντή, Παλαιοπαναγιά, Ξηροκάμπι και Κεφαλόβρυσο.
- Μικρά έργα ύδρευσης και οδοποιίας εκτελέστηκαν σε Ανώγεια, Παλαιοπαναγιά, Καμίνια, Γοράνους, Λιαντίνα, Βασιλική.
- Αποκτήθηκε από τον ΟΔΔΥ επιβατικό Ι.Χ. για τις υπηρεσίες του Δήμου.
- Με τελετή παράδοσης που έγινε στο Ζάππειο, δωρήθηκε στο Δήμο μας από ομάδα Ελλήνων πολιτών ένα πολυχρηστικό αυτοκίνητο για πυρόσβεση και άλλες δράσεις.
- Παραχωρήθηκαν από την Ε.Α.Σ. Λακωνίας τρεις δεξαμενές των 50 τόνων, οι οποίες θα χρησιμεύσουν για αποθήκευση νερού πυρόσβεσης στην ορεινή περιοχή του Δήμου και συγκεκριμένα α) στη διακλάδωση Πολοβίτσας-Λιαντίνας-Γοράνων, β) στο γήπεδο Βασιλικής και γ) στην δεξαμενή στην είσοδο της Άρνας.
- Προεντάχθηκαν στο πρόγραμμα ΘΗΣΕΑΣ τα έργα: Αγορά τρακτέρ, αντιπλημμυρικό Τραπεζοντής, μελέτη αρδευτικού Λευκοχώματος, γήπεδο Παλαιοπαναγιάς, ενώ έχουν αποσταλεί τεχνικά δελτία για την προέκταση των πιο κάτω: οδοποιία, ανόρυξη και εξοπλισμός γεωτρήσεων, μελέτες κατασκευής αγωγών ύδρευσης Ποταμιάς – Λιαντίνας και Λιαντίνας – Πολοβίτσας, μελέτη ωρίμανσης έργων για την Δ' Προγραμματική περίοδο.
- Με προγραμματική σύμβαση Νομαρχίας και Δήμου ασφαλοστρώθηκαν 1100 περίπου μέτρα του δρόμου Λιαντίνα – Γοράνοι.
- Αποκτήθηκαν φορητός Η/Υ, βιντεοπροβολέας με οθόνη καθώς και κονσόλα με ηχεία για την κάλυψη εκδηλώσεων.
- Δημοπρατείται αρχές Ιουλίου το έργο «Τοίχι αντιστήριξης» προϋπολογισμού 101.000€, στις θέσεις Σωτήρα Ανωγείων, Σκούντρα Ξηροκαμπίου, Παλαιοπαναγιά, Καμίνια, Άρνα.
- Είναι έτοιμες οι μελέτες ύδρευσης Ανθοχωρίου – Κυδωνίτσας, «Αντικατάσταση δικτύου ύδρευσης Παλαιοπαναγιάς», «Οδοποιία Ξηροκαμπίου», «Οδοποιία Άρνας» και αναμένεται να δημοπρατηθούν.
- Από πρόγραμμα που υλοποιεί η ΕΑΣ Λακωνίας πρόκειται να ασφαλοστρωθεί το υπόλοιπο του αγροτικού δρόμου από Αι-Θόδωρο ως Μύλο Μανιάτη.
- Πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις για την εθελοντική δασοπυροπροστασία στο Πνευματικό κέντρο Αγίας Τριάδας καθώς και ημερίδα με το ίδιο αντικείμενο από τον ΕΟΣ Σπάρτης με ικανοποιητική συμμετοχή συνδημοτών μας.
- Με ποσό 65.000€ επιχορηγήθηκε ο Δήμος από την ΚΕΔΚΕ, για την προμήθεια βυτίων πυρόσβεσης, αγορά αυτοκινήτου τύπου VAN και μηχανήματος ψαλιδιού που προσαρμόζεται στο πολυμηχάνημα για τον καθαρισμό πρανών δρόμων και των κλαδιών των δέντρων.
- Εγκρίθηκε από τον ΟΣΚ, η κατασκευή νέου σύγχρονου νηπιαγωγείου στο χώρο του Δημοτικού Σχολείου και παράλληλα εγκρίθηκε η προμήθεια μιας αίθουσας προκατασκευασμένης αξίας 20.000€, για παράλληλες δραστηριότητες του Σχολείου.

Γιάννη Π. Σταθάκου
Εκδηλώσεις στο Ξηροκάμπι

Την Παρασκευή 11 Ιουλίου 2008 πραγματοποιήθηκε στο Ξηροκάμπι μια συναυλία, αφιέρωμα στον αξέχαστο λαϊκό συνθέτη Άκη Πάνου υπό την αιγίδα του Οργανισμού Πολιτιστικής Ανάπτυξης Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λακωνίας και του Δήμου Φάριδος. Διοργανωτές της εκδήλωσης ήταν ο Σύλλογος Φίλων Ελληνικής Λαϊκής Παραδοσιακής και Ρεμπέτικης Μουσικής και ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ξηροκαμπίου. Ως επίτιμοι προσκεκλημένοι παρευρέθησαν οι Λάκης Καρνέζης και Κώστας Παπαδόπουλος, οι οποίοι βρέθηκαν στο ίδιο πάλκο μετά από τριάντα και πλέον χρόνια, γεγονός που αποτέλεσε σημαντική στιγμή για την ιστορία του λαϊκού τραγουδιού.

Η εκδήλωση έλαβε χώρα στο ανοικτό θέατρο του χωριού. Η προσέλευση του κοινού ξεπέρασε κάθε προσδοκία. Πλήθος κόσμου κατέκλυσε όχι μόνο το θέατρο, αλλά και όλο το χώρο γύρω από αυτό. Το θέατρο έχει χωρητικότητα πεντακοσίων ατόμων και υπολογίζεται ότι την εκδήλωση παρακολούθησαν πάνω από χίλια άτομα. Μέχρι και στο δρόμο για το Ανάκωλο στέκονταν κάποιοι. Η εκδήλωση, η οποία είχε ανάλογη υποστήριξη από τα τοπικά μέσα ενημέρωσης, έλκυσε και πολλούς εκτός Λακωνίας(από τους γύρω νομούς, την Πάτρα, την Αθήνα). Ανάμεσά στους θεατές ήταν και ο συνθέτης και λαϊκός τραγουδιστής Βαγγέλης Κορακάκης, ο οποίος εκτός προγράμματος, έλαβε το μικρόφωνο και τραγούδησε, τιμώντας έτσι τη μνήμη του Άκη Πάνου. Η εκδήλωση σημείωσε μεγάλη επιτυχία. Αυτό μαρτυρείται και από το γεγονός ότι η Ελευθεροτυπία στη σελ.27 του φύλλου της Τετάρτης 16^{ης} Ιουλίου 2008 έκανε εκτενή αναφορά στην εκδήλωση με εγκωμιαστικά σχόλια.

Στιγμιότυπο από την εκδήλωση (Φωτ. Γ. Β. Λ..)

Το θέατρο, κτισμένο σε μια ειδυλλιακή τοποθεσία, πάνω από το Ελληνικό Γεφύρι και κάτω από το Ανάκωλο, μπορεί να αποτελέσει σημαντικό πυρήνα πολιτιστικής ανάπτυξης του τόπου μας. Ο χώρος αυτός, ιδίως μετά τις τελευταίες εργασίες, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για θεατρικές παραστάσεις, μουσικές εκδηλώσεις κ.α. Το θέατρο, με κατάλληλο σχεδιασμό, έχει τη δυνατότητα να αποτελέσει σημείο αναφοράς των πολιτιστικών δρώμενων του νομού μας, αλλά και πέραν των ορίων αυτού.

Αυτή είναι η μεγάλη προσδοκία του Πολιτιστικού Συλλόγου Ξηροκαμπίου, ο οποίος έχει σημαντική δράση πάνω από εικοσιπέντε χρόνια. Στο πλαίσιο της προσπάθειας αυτής την Τρίτη 5 Αυγούστου 2008 στον ίδιο χώρο θα δώσουν συναυλία οι Χαϊνηδες, ένα κρητικό συγκρότημα, το οποίο θα μας ταξιδέψει στα μουσικά μονοπάτια του λαϊκού παραδοσιακού αλλά και έντεχνου τραγουδιού. Την εκδήλωση διοργανώνουν και πάλι ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ξηροκαμπίου και ο Σύλλογος Φίλων Ελληνικής Λαϊκής Παραδοσιακής και Ρεμπέτικης Μουσικής.

Παναγιώτας Λαμπριανάκου – Βορβή
Ωδή στο Λιαντίνη

Του Ταΰγετου γιε, στη Λιαντίνα ψηλά,
από μάνα αντρειωμένη γεννήθης,
σαν αστέρι στο Σύμπαν την Αρχή να ζητάς,
σαν αητός να πετάς σ' αθεώρητα ύψη.

Δυνατός και αγέρωχος ήσουν πάντα μπροστά,
πρωτοπόρος, δικούς σου διάβαινες δρόμους,
προβλημάτισες, τάραξες τα θολά τα νερά,
ήταν δύσκολο οι πολλοί να σε νοιώσουν.

Μια φωνή σε καλούσε ν' ανέβεις ψηλά,
στο στερέωμα να' βρεις το δικό σου αστέρι,
η πατρώα η γη σα μαγνήτης σε τραβά,
να είναι κει και για πάντα το στερνό σου λημέρι.

Στο βουνό το αντρίκιο τη ζωή σταματάς
ν' ανατέλλει τον ήλιο πρώτος να βλέπεις,
τα αστέρια σιμά σου να κρατούν συντροφιά,
σιωπηλή η νυχτιά φύλακάς σου να στέκει.

Ποιος να ξέρει σε ποιους γαλαξίες γυρνάς,
η ψυχή σου ποιο άστρο φωτεινό έχει γίνει,
στα γραπτά σου σε ψάχνουμε να σε βρούμε ξανά,
στις ιδέες, στις σκέψεις σου, φίλε Λιαντίνη.

<http://micro-kosmos.uoa.gr> (=> η Φάρις)

Ιωάννη Γ. Παρηγόρη
**Απολογισμός του Συλλόγου Γονέων
του Δημοτικού Σχολείου Ξηροκαμπίου**

Καθώς τελείωσε το εκπαιδευτικό έτος 2007-2008, θέλω να κάνω τον απολογισμό μας, αλλά και με την ευκαιρία να σας ενημερώσω για τις δραστηριότητές μας.

Συνέχισε τη λειτουργία του για 2^η χρονιά το χορευτικό τμήμα από παιδιά του δημοτικού σχολείου. Το χορευτικό είχε στη δύναμή του για φέτος 35 παιδιά, με πρόβλεψη για το επόμενο εκπαιδευτικό έτος να φτάσει τα 50. Τα παιδιά χορεύουν από παραδοσιακά μέχρι βαλς και ροκ, χαίρονται, γυμνάζονται, εθίζονται με την τέχνη του χορού, κοινωνικοποιούνται. Τις Αλόκριες έδωσαν μια παράσταση στην πλατεία Ξηροκαμπίου διάρκειας μίας ώρας περίπου και στην λήξη της χρονιάς χόρεψαν στον προαύλιο χώρο της εκκλησίας με κέφι μπροστά στους γονείς, συγγενείς και φίλους τους.

Συνεχίστηκε η εκπαίδευση των παιδιών στο τένις στο γήπεδο στο Ξηροκάμπι. Σκοπός μας δεν είναι να βγάλουμε πρωταθλητές, αλλά τις δύσκολες ώρες του πρωινού του Σαββάτου, να ξεκολλήσουν τα παιδιά μας από την τηλεόραση, να παίξουν, να μάθουν την τεχνική ενός αθλήματος, να γυμναστούν.

Αρχισε η λειτουργία της χορωδίας, ένα εργαστήρι λόγου και τραγουδιού. Διδάσκει ο καθηγητής μουσικής από τις Κροκεές κος Μαρίνος Καρυσφίλλης. Τα μαθήματα παρακολουθούν 20 παιδιά και ελπίζουμε με το νέο έτος να δημιουργήσουμε έναν ισχυρό πυρήνα από παιδιά που θα ασχολούνται με το τραγούδι και το θεατρικό παιχνίδι.

Πραγματοποιήσαμε δύο εκπαιδευτικές-ψυχαγωγικές εκδρομές με τα παιδιά μας. Παρακολουθήσαμε στη λυρική σκηνή την όπερα για παιδιά του Gioachino Rossini Σταχτοπούτα. Επισκεφθήκαμε την Ακρόπολη και ξεναγηθήκαμε στον ιερό βράχο.

Τι προγραμματίζουμε για το μέλλον:

-Να συνεχίσουμε με την συμμετοχή όσο το δυνατόν περισσότερων παιδιών τις ήδη συγκροτημένες δραστηριότητές μας.

-Να ολοκληρώσουμε την προσπάθειά μας για κατασκευή ιστοσελίδας στο διαδίκτυο. (Η προσπάθεια βρίσκεται σε εξέλιξη και εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθεί μέσα στο καλοκαίρι).

-Να βάλουμε τη βάση και να δημιουργήσουμε φιλαρμονική. Εγχείρημα δύσκολο, αλλά πρέπει να προσπαθήσουμε και θα το κάνουμε.

-Να αναλάβουμε δράσεις με τα παιδιά, που να ευαισθητοποιηθούμε όλοι μας για θέματα οικολογίας, προστασίας του περιβάλλοντος, ανακύκλωσης, οικονομίας νερού. Να αναπτύξουμε τον εθελοντισμό στα παιδιά μας, κάτι που δεν χαρακτηρίζει εμάς τους μεγάλους.

Της Αγοράς

Παρά τον άνδρο χειμώνα ο Απρίλης και ο Μάης υπήρξαν ιδιαίτερα αποδοτικοί από πλευράς βροχοπτώσεων. Μια ημέρα των αρχών του Μαΐου ένας νεαρός συνδημότης μας από τα περίχωρα των Καμινίων κίνησε να πάει σ' ένα χωράφι του. Ο καιρός έδειχνε καλός. Γι' αυτό ο νεαρός χρησιμοποίησε ως μεταφορικό μέσο το μηχανάκι του. Δεν προέβλεψε σωστά όμως. Μετά από λίγο έπιασε μια δυνατή μπόρα. Μέχρι να βρει κάποιο μέρος να προστατευτεί από την βροχή έγινε μούσκεμα. Αφού χώθηκε κάτω από μία βελανιδιά, περιμένοντας να περάσει η μπόρα, τηλεφώνησε σ' ένα φίλο του στην Αθήνα και του λέει: Νερό ρε να δεις, πινιχτός έγινα!

Δ.Θ.Κ.

Ο Μητσοκούλης, έτσι τον ξέραμε τότε εμείς στον κάμπο, ήταν ένας φρόνιμος και αγαθός Γορανίτης. Κυκλοφορούσε ξυπόλητος μ' ένα γαϊδουράκι πουλώντας διάφορα προϊόντα. Κάποτε στα χρόνια της Κατοχής πέρασε κι από τα Λιακαίικα, όπου συνάντησε το Θανάση Καπάκο. Ο Θανάσης, πνευματώδης άνθρωπος, σταμάτησε το Μητσοκούλη και του έπιασε κουβέντα. Ο Μητσοκούλης, ξυπόλητος όπως ήταν, θαύμασε τα αυτοσχέδια τσόκαρα του Θανάση, κομμάτια δηλαδή από τάβλα μ' ένα δερμάτινο λουρί από πάνω παρμένο από άλλο παλιό παπούτσι. Φτώχεια και δυστυχία τότε, πού να βρεις παπούτσι να φορέσεις. Σε μια στιγμή ρώτησε το Θανάση. Εσείς τα φτιάξατε αυτά, κύριε Καπάκο; Άλλο που δεν ήθελε ο Θανάσης για να συνεχιστεί η πλάκα. Βεβαίως, του απαντάει, έχω φτιάξει σε πολλούς εδώ στη γειτονιά. Ο Μητσοκούλης του ζήτησε να φτιάξει και στον ίδιο. Η συμφωνία έκλεισε μ' ένα κοφίνι κεράσια. Έτσι γινόταν τότε, είδος με είδος. Ο Θανάσης τού πήρε μάλιστα και μέτρα. Βρήκε μια πεταμένη σανίδα, έβαλε τον ατυχή Μητσοκούλη να πατήσει πάνω και μ' ένα κάρβουνο τράβηξε δυο γραμμές, όσο δηλαδή το πέλμα του. Ο Μητσοκούλης θαύμασε την επιδεξιότητα του Θανάση και τον ρώτησε: Θα γίνουν τετράγωνα (δεν πρόφερε καλά το ρ), κύριε Καπάκο; Όχι, απαντάει, έτοιμος να ξεσπάσει σε γέλια ο Θανάσης, θα τις στρογγυλέψω τις άκρες. Αυτό ήτανε. Οι έγνοιες, η πείνα, η ανασφάλεια έκαναν το Θανάση να ξεχάσει την ημερομηνία παράδοσης του προϊόντος. Την άλλη όμως Παρασκευή, στο παζάρι, ο Μητσοκούλης ξεπέζεψε έξω από το σπίτι του Θανάση. Έδωσε το γαϊδούρι στην ελιά, ξεφόρτωσε ένα κοφίνι κεράσια και κρατώντας το στο χέρι μπήκε στην αυλή του Θανάση, ο οποίος ξαφνιάστηκε, μην ξέροντας τι να απολογηθεί. Για καλή του τύχη εκείνη τη στιγμή εισέβαλαν στο σπίτι πέντε ένοπλοι Γερμανοί στρατιώτες. Έτσι γινόταν τότε, από τη μια στιγμή στην άλλη δεν ήξερες τι θα σου συμβεί. Όλοι τά'χασαν, μα πιο πολύ ο Μητσοκούλης, ο οποίος απευθυνόμενος στο Θανάση του είπε σε έντονο ύφος: Άτιμε, με πρόδωσες! Στη συνέχεια πέρασε μπροστά από κάθε στρατιώτη και του έδινε το χέρι λέγοντας: Καλημέρα σας, κύριε Γερμανέ. Τους χαιρέτησε όλους δια χειραφιάς και εξαφανίστηκε. Έφυγε τρομοκρατημένος ο Μητσοκούλης, έφυγαν και οι Γερμανοί. Είχε μείνει όμως το κοφίνι με τα κεράσια για τα τσόκαρα, τα οποία δεν πέρασε ποτέ

να τα πάρει ο συμπαθής Μητσοκούλης, για να μην πέσει, προφανώς, θύμα δεύτερης προδοσίας!!

Θ. Σ. Κ.

Πριν από μερικά χρόνια είχε κάνει την εμφάνισή του στην περιοχή νέος και ταλαντούχος ποδοσφαιριστής. Όλοι περίμεναν λαμπρή σταδιοδρομία. Και πράγματι είχε. Πιο πολύ όμως τον παρακολουθούσε και καμάρωνε συνάμα ο πατέρας του, ο οποίος μετέβαινε στο γήπεδο και παρακολουθούσε όλους τους αγώνες. Και δεν είναι μόνο αυτό. Κατέβαινε συχνά και στα πλάγια του γηπέδου, ενθαρρύνοντάς τον και υποδεικνύοντάς του ενέργειες σαν να ήταν προπονητής. Πολλοί τον είχαν δει να πηγαίνει πάνω-κάτω περίπου τρέχοντας, φωνάζοντας και χειρονομώντας. Σ' έναν αγώνα ο γιος βρέθηκε αντιμέτωπος μ' έναν ισχυρότερο και καλύτερο παίκτη. Ο πατέρας κάθε τόσο ακουγόταν να λέει: Βάρτου, ρε! Βάρτου, ρε! Βάρτου. Ο γιος έκανε ό,τι μπορούσε, αλλά θετικό αποτέλεσμα δεν προέκυπτε. Και ξανά ο πατέρας προέβαινε στις ίδιες παροτρύνσεις: Βάρτου, ρε! Αλλά τίποτα ο γιος. Στο τέλος μην μπορώντας ο γιος να τα βγάλει πέρα, αλλά νευριασμένος και με τον πατέρα του, σταματάει στη μέση του γηπέδου, τεντώνει τα χέρια του σε κίνηση απελπισίας και φωνάζει με όλη τη δύναμη στον πατέρα του που ανεβοκατέβαινε στην πλαϊνή γραμμή του γηπέδου: Αφού δεν τον φτάνω, λώωω!

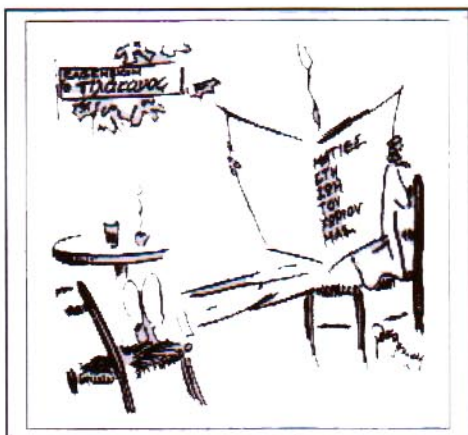
Κ.Μ.Κ.

Συνδρομές

Για τη συνέχιση της έκδοσης της Φάριδος: Ιωάννης Σταθάκος 10€, Αργυρούλα Μπικάκη 50€, Μαριάννα Κιούση 20€, Σταύρος Σαραντάκος 10€, Αφοί Καλκάνη 30€, Ηλίας Π. Ματθαίος 10€, Ιωάννης Η. Κονίδης 10€, Γεωργία Τάρταρη 5€, Ιωάννης Δ. Καπετανάκος 20€, Ανώνυμος 50€, Παντελής Γιάννακας 10€, Παναγιώτης Δούκας 5€, Νικόλαος Δούκας 5€, Δημήτριος Ξανθάκος 5€, Παναγιώτης Α. Καλογεράς 5€, Σπύρος Τεκόσης 5€, Ελένη Παναγάκου 10€, Παναγιώτης Καλότυχος 20€, Ιωάννης Κομνηνός 20€, Σπάρτη Καλογεροπούλου 10€, Βασίλειος Ρουσάκος 5€, Νούλα Ξηροπόδη 20€, Κώστας Μανδραπήλιας 5€, Γεώργιος Χαρτουλάρος 10€, Αντώνιος Παπαδάκος 20€, Παναγιώτης Βορβής 20€, Χαρίλαος Θεοφιλόπουλος 20€, Ματίνα Πουλακάκου 10€, Ηλιάνα Περλίγκα 20€, Πέτρος Χαρίσης 60δολ. Καναδά, Γεώργιος Π. Λάσκαρης 20€, Μήτσος Π. Καστάνης 20€, Πολιτιστικός Σύλλογος Ξηροκαμπίου 50€, Ευστράτιος Α. Κοκκορός 100€ στη μνήμη του Χρήστου Γ. Παπαδάκου.

<http://micro-kosmos.uoa.gr> (=> η Φάρις)

Τα νέα μας

Ξηροκάμπι

Γεννήσεις: Το ζεύγος Επαμεινώνδας Π. Μανδραπήλια και Χρυσούλα Καράμπελα απέκτησε αγόρι.

Γάμοι: Η Μαρία Κωτσή του Μιλτιάδη παντρεύτηκε τον Αθανάσιο Στεργίου του Αριστείδη. Η Ελένη Δάνου του Γεωργίου παντρεύτηκε τον Ιωάννη Μπαρέλο του Αργυρίου. Η Ελένη Λάσκαρη του Βασιλείου παντρεύτηκε τον Στυλιανό Βραδέλη του Ιωάννη. Η Θέα Σαμαρά του Νικολάου παντρεύτηκε τον Παναγιώτη Τζαννετάκο.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Χρήστος Παπαδάκος του Γεωργίου ετών 77, Αιμιλία Κονίδη χήρα Χρήστου ετών 79, Ιωάννης Μητρόπουλος του Κωνσταντίνου ετών 92, Παναγιώτα Βενετσανάκου χήρα Γεωργίου ετών 91, Αναστασία Κατράνη χήρα Ιωάννη ετών 72.

Ανώγεια

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Λυκούργος Χριστάκος του Δημητρίου ετών 76,

Βασιλική Παναγάκου του Δημητρίου ετών 80, Λεωνίδα Σταθάκος του Ιωάννη ετών 86, Παναγιώτα Ρούτση του Παναγή ετών 90, Γεωργία Σαχλά χήρα Αθανασίου ετών 87.

Παλιοπαναγιά

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Σταυρούλα Σγουπάκου χήρα Παναγιώτη ετών 99, Δήμητρα Γκουβάτσου χήρα Γεωργίου ετών 81.

Καμίνια

Γάμοι: Η Ιωάννα Γεωργακοπούλου του Χαράλαμπος παντρεύτηκε το Γεώργιο Πολίτη του Βασιλείου.

Θάνατοι: Απεβίωσε η Δεσποίνα Βορβή χήρα Σταύρου ετών 82.

Τραπεζοντή

Γάμοι: Η Παναγιώτα Κύρου του Εμμανουήλ παντρεύτηκε τον Ηλία Μωυσάκο του Ιωάννη.

Θάνατοι: Απεβίωσε η Σταματική Μανίκα χήρα Δημητρίου ετών 90.

Λευκόχωμα-Κυδωνιά

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Μαρία Κρητικού του Γεωργίου ετών 85, Αναστασία Παναγιωταράκου του Γεωργίου ετών 78.

Γοράνοι

Γεννήσεις: Το ζεύγος Ευστράτιος Κοκκορός και Σταυρούλα Χαντζάκου απέκτησε κορίτσι.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Κωνσταντίνος Μπομπότσης του Δημητρίου ετών 85, Αντωνία Πλαγιάνη χήρα Δημητρίου ετών 93, Κωνσταντίνα Δούκα χήρα Γεωργίου ετών 92.